

COVID-19 VE ULUSLARARASI SOSYAL POLİTİKA AKTÖRLERİNİN BÜYÜK SINAVI

Birol ALTUN¹

ÖZET

Bu çalışmada, Dünya Sağlık Örgütü tarafından 11 Mart 2020 tarihinde pandemi olarak ilan edilen Covid-19 salgınına karşı verilen mücadelede küresel sosyal politika örgütlerinin pandemi karşısındaki konumuna yer verilmiştir. Çalışmanın amacı; küresel bir salgında küresel sosyal politika örgütlerinin ne kadar etkin olabildiklerini ortaya koymaktır. Çalışmanın ilk bölümünde kısaca sosyal politika kavramı, refah devletleri ve küreselleşme olgusu ele alınmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde küreselleşme ile birlikte ortaya çıkan küresel sosyal politika örgütlerine değinilecektir. Çalışmanın üçüncü bölümünde uluslararası örgütlerin pandemi öncesi ve pandemi sırasında geliştirdikleri sosyal politika önlemlerine değinilecektir. Bu örgütlerin küresel sorunlara karşı küresel politikalar geliştirebilecekleri düşünülmektedir. Bu düşünce çerçevesinde, ortaya çıkan küresel salgın Covid-19 pandemisi, örgütlere kendilerini ispatlama imkânı sunmuştur. Fakat bu örgütler kendileri açısından sınava dönen pandemi zamanında geliştirdikleri politikalarda yetersiz kalmışlardır. Sonuç olarak küresel bir salgının yarattığı yıkımı önleme de bu örgütler çok fazla etkili olamamışlar ve salgına karşı mücadele ulus devletler seviyesinde sürdürülmüştür. Bu durum küresel sosyal politika örgütlerine karşı tüm dünya da bir güven krizine neden olmuştur. Bu durum küresel örgütlerin küresel bir soruna karşı günümüzde ulus devletlere alternatif olamadıklarını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Politika, Refah Devleti, Küreselleşme, Covid-19, Küresel Sosyal Politika Aktörleri

COVID-19 AND THE GREAT EXAM OF INTERNATIONAL SOCIAL POLICY ACTORS

ABSTRACT

In this study, the position of global social policy organizations against the pandemic in the fight against the Covid-19 epidemic, which was declared as a pandemic by the World Health Organization on March 11, 2020 is given. Purpose of the study, To reveal how effective global social policy organizations can be in a global epidemic. In the first part of the study, the concept of social policy, welfare states and the phenomenon of globalization are briefly discussed. In the second part of the study, global social policy

¹ Doktora Öğrencisi, Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, altunbirol38@gmail.com

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1200735

BANÜSAD, 2024; 7(1), 84-105

organizations that emerged with globalization will be discussed. In the third part of the study, social policy measures developed by international organizations before and during the pandemic will be discussed. It is thought that these organizations can develop global policies against global problems. Within the framework of this thought, the emerging global epidemic Covid-19 pandemic has given organizations the opportunity to prove themselves. However, these organizations were insufficient in the policies they developed during the pandemic, which turned into a test for themselves. As a result, these organizations could not be very effective in preventing the destruction caused by a global epidemic, and the fight against the epidemic was continued at the level of nation states. This situation has caused a crisis of trust in the world against global social policy organizations. This has shown that global organizations can not be an alternative to nation states today against a global problem.

Keywords: Social Policy, Welfare State, Globalizations, Covid-19, Global Social Policy Actors

1. GİRİŞ

2019 yılında Çin’de ortaya çıkan Covid-19 salgını Dünya Sağlık Örgütü tarafından Mart 2020 yılında tüm dünyada salgın olarak ilan edilmiştir. 2022 yılının ilk aylarında pandemi tüm dünyada etkinliğini kaybetmiştir. Pandeminin etkinliğinin azalmasıyla birlikte mücadele amacıyla alınmış olan önlemler kaldırılmıştır. Dünya Sağlık Örgütü’nün verilerine göre, küresel olarak 16 Ağustos 2023 tarihinde DSÖ’ye bildirilen 6.955.497 ölüm vakası ile birlikte 769.806.130 onaylanmış COVID-19 vakası meydana gelmiştir. 20 Ağustos 2023 tarihi kayıtlarına göre Dünya genelinde toplam 13.499.865.632 doz aşı yapılmıştır. (WHO,2023).Bu salgına karşı tüm dünya ülkeleri büyük bir mücadeleye girmişlerdir. Öncelikle vatandaşlarının sağlığını korumak amacıyla önemli tedbirler almışlardır. Kapanma önlemleri uygulanmıştır. Salgın ve salgına karşı alınan tedbirler ekonomilerde ve işgücü piyasalarında çok olumsuz etkiler yapmıştır.

Pandemi sosyal politika aktörleri açısından bazı tartışmaların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Salgına karşı sosyal politika mücadelesinde ulus devletler mi yoksa uluslararası sosyal politika örgütlerimi aktif rol alacaktır. Üç yıllık süreç göstermiştir ki pandemi döneminde sosyal politika alanında ulus devletler aktif rol oynamışlardır. 1970’li yıllarda yaşanan ekonomik kriz, siyaset alanında yükselen yeni sağcı anlayış ve küreselleşme ile birlikte gerilediği düşünülen refah devletleri pandemi ile mücadelede aktif rol oynamışlardır. Küreselleşme ile birlikte ortaya çıkan küresel sosyal politika örgütleri salgına karşı çok fazla etkili olamamışlar dünya çapında ortak bir mücadeleyi organize edememişlerdir. Dünya çapında ki bir krize karşı etkin yönetim gösterememişlerdir. Bu durum bu örgütlere olan güveni sarsmış ve meşruiyetleri sorgulanır hale gelmiştir. Kendileri açısından bir sınava dönen pandemi zamanında geçerli not alamamışlardır. Çalışmamızda sosyal politika kavramına, refah

devletlerine, küreselleşme olgusuna, küresel sosyal politika aktörlerine değinilecek. Bu aktörlerin pandemi dönemindeki geliştirdikleri politikalara yer verilecektir.

2. SOSYAL POLİTİKA KAVRAMI

Sosyal politikanın kelime anlamı, Latince bir kelime olan “socius” ve “politika” kavramlarından türemiştir. Politika belirli bir amaca yönelik önlemler bütünü, socius ise ortak dost, arkadaş anlamlarını taşımaktadır. İki kelimenin bir araya gelmesiyle oluşan sosyal politika ise devletin belirlenen amaçlara ve hedeflere dönük olarak aldığı kararlar ve bu kararların uygulanması için yürütmekte olduğu uygulamalardır. Genel anlamda bir tanım yapılacak olursa, sosyal politika, bir ülkede devletin, o ülkede yaşayan vatandaşlarının mutluluğu ve refahı için sağlık, eğitim, güvenlik, korunma, beslenme, barınma ve istihdam konusunda aldığı kararlar ve bu kararların uygulanması için yürüttüğü uygulamalardır (Bedir, 2018).

Literatürde sosyal politika kavramı dar anlamda ve geniş anlamda sosyal politika olmak üzere iki şekilde tanımlanmaktadır. Dar anlamda sosyal politika tanımı, Sanayi Devrimi ile birlikte 19 yüzyılda ortaya çıkan işçi sınıfının, olumsuz çalışma koşullarını (sefalet ücretleri, uzun çalışma saatleri) ve iş ilişkilerini düzenlemeye dönük politika anlayışıdır (Tezgel, 2013: 1-33). Dar anlamda sosyal politika kendisine Sanayi Devriminin ortaya çıkardığı çelişkileri ve olumsuzlukları ortadan kaldırmak için geliştirilen politikalardır. İşçi ve işverenler arasında ortaya çıkan çelişkileri, çatışmaları ve eşitsizlikleri ortadan kaldırmaya dönük politikalardır (Özdemir, 2006). Bir diğer tanımlama ise, Sanayi devrimi sonrası ortaya çıkan sınıf mücadelesinin ortaya çıkma nedenlerini ve şiddetini azaltmaya yönelik, adil gelir dağılımı ve sosyal adaleti sağlamaya yönelik politikalardır. Sanayi devrimi döneminde sermaye sahipleri hem ulusal hem de uluslararası rekabet etkisi ve sermaye birikimi yapmak amacıyla çalışanları zor şartlarda çalışmaya zorlamışlardır. Bu olumsuz çalışma şartlarına dönük tepkiler üzerine devletlerin politika üreterek şartları düzeltme girişimleri olmuştur. Bu politikaların ilk uygulamaları ağır çalışma şartlarına karşı olması, kadın ve çocuklara dönük olması ve çatışmaları azaltıcı düzeyde sınırlı kalması dar anlamda sosyal politikayı oluşturmaktadır (Bedir, 2018).

Geniş anlamda sosyal politika kavramı, 19 yüzyılın sanayi devriminin yarattığı olumsuzluklar yanın da 20 yüzyılda ortaya çıkan dünya savaşları ve 1929 Dünya ekonomik buhranı gibi ekonomik krizler dünya üzerinde geniş kitleler üzerinde olumsuzluklar yaratmıştır. Bu olumsuzlukları ortadan kaldırmak için geliştirilen politikalar geniş anlamda sosyal politikanın tanımına girmektedir. Sınıfsal temelli olarak değil, çeşitli toplumsal kesimlere (kadın, genç, çocuk, yaşlı) ve onların sorunlarına yönelen sosyal vatandaşlık, sosyal eşitlik, sosyal dayanışma ve sosyal adalet anlayışlarıyla anlam bulan bir görünüm kazanmıştır. Geniş anlamda sosyal politika, topluma geniş bir çerçeveden bakan, toplum

içinde yaşayan bütün kesimleri ilgilendiren, çok çeşitli konuları sınıf ayrımı yapmaksızın ele alan disiplin olarak tanımlanabilir (Tezgel, 2013). Bir diğer tanım ise toplumun bağımlı çalışan, ekonomik yönden güçsüz kesimlerinin karşılaştıkları veya karşılaşılabilecekleri sorunlara karşı korunmaları amacıyla oluşturulan politikalar (Bedir, 2018). Genel olarak sosyal politika, genelde toplumun değişik sosyal kesimlerinde (kadın, erkek, genç, yaşlı, çocuk) ortaya çıkan muhtelif sorunları (eğitim, sağlık, istihdam) çözmeye çalışan ve toplumun tüm kesimlerinin sosyal refahını arttırmayı ve bu refahı yaygınlaştırmayı hedefleyen önlemlerin ve uygulamaların tümü olarak kabul edilir. (Özdemir, 2006).

3. REFAH DEVLETLERİNİN ORTAYA ÇIKIŞI

Literatürde sosyal politika ve refah politikası kavramları birbirinden farklı olmayıp, aynı olguyu ifade etmektedir. Aynı şekilde sosyal devlet kavramı ile refah devleti de birbirinden farklı olarak kullanılmamaktadır. Refah devletleri çağdaş bir yaşam ve geçim düzeyi sağlayabilen gelişmiş devletlerdir. Refah devletleri batı medeniyetinde ortaya çıkan devlet tipleridir. 20. yüzyılda ortaya çıkan refah devletleri vatandaşlarına asgari bir gelir güvencesi veren, refah hizmetleri sunan devlettir. Bu devlet daha önceki dönemlerdeki müdahaleci olmayan devlet anlayışından, işgücü piyasalarına ve toplumsal ve ekonomik yapıya müdahale eden, düzenleyici ve dağıtıcı devlet tipidir. Refah devletlerinin ortaya çıkış nedenleri olarak, sanayi devrimi sonrası çalışma hayatıyla ilgili yapılan düzenlemelerin yetersiz olması, 20.yüzyılda yaşanan I-II. Dünya Savaşlarının yıkıcı etkileri,1929 Dünya Ekonomik Buhranının yarattığı olumsuzluklardan dolayı telafi amacıyla Keynezyen iktisat politikaların benimsenmesi, partiler arası rekabet, 1917 yılında Rusya’da yaşanan işçi devrimi sayılabilir (Özdemir, 2006).

Refah devletleri 1945-75 yılları arasında en parlak dönemini yaşamıştır. 1980’li yıllara kadar geçen süreçte ulus-devletler benimsedikleri sosyal politika önlemleriyle düzenleyici, müdahaleci ve dağıtıcı roller oynamışlardır. Sosyal politikaların oluşturulması ve uygulanmasında ulus-devletler temel aktör olmuşlardır hatta bu dönem refah devletlerinin altın çağı olarak anılır. Kamu harcamaları büyük oranda artmıştır. Bu dönemde Avrupa ülkelerinin çoğunun anayasalarında sosyal haklara yönelik düzenlemeler geniş bir yer tutmuştur. Beveridge Raporu’nun tespit ettiği sosyal politikalar (sosyal sigorta) ulusal sağlık sistemi, aile yardımı, kamunun tam istihdam müdahil olması ve işsizlik, yoksulluk, sefalet, cehalet (eğitim) ve hastalıkla (sağlık) mücadele de refah devletleri sorumluluk almış ve bu konularda düzenlemeler yapmışlardır. Sosyal refah harcamaları artmıştır. Devletler gayri safi yurtiçi hâsıllarının büyük kısmını sosyal harcamalara ayırmışlardır. Pandemi döneminde refah devletleri sadece bir sağlık krizi ile mücadele etmek durumunda kalmamışlardır. Pandemi döneminde bozulan ekonomiler, yoksulluk, işsizlik, gelir adaletsizliği gibi sorunlarla da uğraşmışlardır. (Dal, 2017).

4. KÜRESELLEŞME

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1200735

BANÜSAD, 2024; 7(1), 84-105

Küreselleşme, 1973 Dünya petrol krizi sonrası dünyada yeni sağ siyasal düşüncelerin yayılması ve neo-liberal ekonomik politikaların uygulanması sonucu başlamıştır. Kısaca ekonomik faaliyetlerin ulusal sınırlar dışına taşınması ve artan oranda ekonomik üretim mekânlarını birleştirmesi ve dünyada ekonomik, sosyal ve politik bağımlılığın artması anlamına gelir.

Küreselleşme mal, hizmet ve sermayenin dünya üzerinde serbestçe dolaşımını sağlamışken işgücünün hareketliliği sınırlı kalmıştır. Maliyetlerden kaçınmak amacıyla endüstriyel üretimin işgücünün bol ve ucuz olduğu ülkelere kaydırılmasına neden olmuştur. Küreselleşme dünyayı yeni teknolojiler ve dijital internet sistemleri sayesinde “küresel bir köye” dönüştürmüştür. Bu durum Çin’de ortaya çıkan korona virüs salgınının dünyaya hızla yayılmasına neden olmuştur. Küreselleşme süreci dünya işgücü piyasalarında rekabetin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Gelişmiş ülkelerde işgücü piyasaları, ücretler ve çalışma standartları olumsuz etkilenmiştir. Düşük vasıflı işçilerin istihdamını ve emek yoğun endüstrileri olumsuz etkilemiştir.

Küreselleşme akımı, refah devletlerindeki sosyal koruma sistemleri, iş piyasaları, sosyal harcamalar ve vergilendirmeye dönük baskıları arttırmış ve sosyal politikalar popülerliğini yitirmeye başlamış böylece refah devletlerinin politika özerkliği azalmaya başlamıştır. Küreselleşme sosyal politikaları uluslar üstü seviyeye yükseltmiş ve refah devletlerini kendi aralarında rekabete sokmuştur. Küreselleşme sadece neo-liberal piyasa kurallarına uyan refah devleti kurgulamakta, ulus devletlerdeki sosyal projelerin çökmesine ve ulusal düzeyde şekillenen sosyal üretim ağlarını küçültmektedir (Dal, 2017). Küreselleşme sosyal politikanın uluslararasılaşması yanında yerleşmesine de neden olmuştur. Küreselleşme etkisi ile dünya da yerel yönetimler ön plana çıkmaya başlamış ve birer sosyal politika uygulayıcısı haline gelmişlerdir (Esat ve Karagöl, 2018).

Gelişmiş ülkelerin büyük firmaları üretimlerini maliyetten kaçınmak amacıyla daha düşük ücret ve yasal sınırlamaların olduğu gelişmekte olan veya az gelişmiş ülkelere kaydırmışlardır. Sermayenin hareketli olup, işgücünün hareketinin az olması ilgili ülkelerdeki işgücü piyasalarında çalışanlar açısından sorunlar yaratmıştır. İşgücünün pazarlık gücü azalmış, işgücünün istihdamı ve ücretler açısından belirsizlikler artmıştır. Daha fazla işsizlik ve yoksulluğa neden olmuştur (Parlak, 2016). 1970’lerden sonra ortaya çıkan küreselleşme süreciyle ilgili olarak dünya da farklı düşünceler ortaya çıkmıştır. Küreselleşmeyi savunanlar, küreselleşme karşıtları ve orta yolcular olarak belirleyebiliriz.

Küreselleşme savunucularına göre ulus devlet artık eski gücünü ve önemini yitirmiştir. Dünya da oluşmuş olan küresel piyasa ulus devlet politikalarını anlamsızlaştırmıştır. Neo-liberal tezlerle örülen küresel piyasa daha rasyonel kararlar alınmasını sağlamaktadır. Ulus devletler politikalar üretmeler tek başlarına küresel ekonomik hareketleri etkilemekten uzaktırlar. Dünya vatandaşlığı düşünceleri geleneksel ulus devlet sınırları içinde kapanan anlayışları aşmaktadır. Dönüşümün kayıplara yol

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1200735

BANÜSAD, 2024; 7(1), 84-105

açmadığını kazananların daha fazla olduğunu vurgularlar. Dünya da kültürler arası etkileşim artmıştır. Politikalara yön veren uluslararası örgütler sahneye çıkmaya başlamıştır. Kısaca artık yeni bir dünya düzeni mevcuttur (Bozkurt, 2014).

Küreselleşme karşıtları ise bu durumun yeni olmadığını eskiden de uluslararası ticaretin dünya genelinde yaygın olduğunu belirtirler. Küreselleşme kavramının popüler bir kavram gibi abartıldığını ve parlatıldığını belirtirler. Ulus devletlerin hâkimiyetinin devam ettiğini, sahneden hızla kaybolmayacağını ifade ederler. Küreselleşmenin tüm dünyaya zenginlik getirmediğini ve yoksulluğu ve işsizliği arttırdığını ifade ederler. Bu dönüşümde yaşananın büyük şirketlerin kâr maksimizasyonu için yayılması olarak belirtirler. Bu dönüşümün bölgesel, kültürlerarası çatışmalara yol açacağını vurgularlar (Bozkurt, 2014).

Ortayolcular (Dönüşümcüler), diğer düşüncelerden farklı olarak bu düşünceyi savunanlar var olan dönüşümün resmini çekerler. Küreselleşmenin dünyada yaşanan ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel dönüşümün arkasındaki siyasal güç olarak belirlerler. Dünya da teknolojik ilerleme, finansal genişleme, dijitalleşme hepsi bu sürecin etkisinden kaynaklanmaktadır. Yaşanan iletişim devrimi dünya üzerinde etkileşimi arttırmıştır (Bozkurt, 2014).

Neo-liberal piyasacı anlayış çerçevesinde şekillenen küreselleşme akımı tüm dünyayı etkisi altına almış ve iletişim teknolojilerinde yaşanan devrimle birlikte dünyayı birbirine bağlayarak küresel bir köye dönüştürmüştür ve etkinliği hala devam etmektedir.

5. ULUSLARARASI SOSYAL POLİTİKALARIN GELİŞİMİ VE ULUSLARARASI ÖRGÜTLER

Sanayi devriminin yarattığı olumsuzluklara karşı geliştirilen sosyal politikalar başlangıçta belirli gruplara (çocuk, kadın) ve sınırlı konulara (yoksulluk, çalışma saatleri) yönelik olmuştur. Bu dönemde her ülke kendi sosyal politika önlemlerini geliştirmiştir. Bu durum sosyal politikaların ülkeden ülkeye farklılaşmasına yol açmıştır. Kapitalist sistem içerisinde ülkeler arasında yaşanan rekabette de bu farklılaşma zamanla sorun olmaya başlamıştır. Ülkelerde gelişen sosyal politika önlemleri üretim maliyetlerini arttırmakta ve ülkelerin sermayedarlarını zor durumda bırakmaktaydı. Oluşan bu haksız rekabet ortamından dolayı sosyal politikaların bütün ülkeleri kapsayacak şekilde yaygınlaştırılıp, tek tipleştirilmesi düşünceleri yayılmaya başlamıştır. Başlangıçta ekonomik nedenlerle istenen bu durum zamanla sosyal ve siyasal nedenlerle de istenmeye başlamıştır. Amaç uluslararası piyasalarda rekabet koşullarında eşitlik sağlamaktır. Ülkeler arasında siyasal yakınlaşma ve toplumlar arasında sosyal bütünleşmeyi sağlamak ve mesleki dayanışmayı geliştirmektir. Uygulanan sosyal politika önlemleri arasında farklılıkları gidermektir. Uluslararası sosyal politikaların tartışıldığı ilk resmi konferans 1890

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1200735

BANÜSAD, 2024; 7(1), 84-105

yılında Berlin’de toplanmıştır. Yaptırım gücü olmayan bazı kararlar alınmıştır. Ardından düzenlenen 1905-1906 Bern konferansları ile kadınların gece çalışmasının yasaklanması gibi konulara dönük uluslararası sözleşmeler kabul edilmiştir (Erdoğan ve Gökbayrak ve Gülmez ve Tekeli, 2019).

Zamanımızda ulus devletler dışında birçok uluslararası aktör de sosyal politika yapıcı olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca geliştirilen sosyal politikaların tek değil birden çok hedefi bulunmaktadır. Günümüzde sadece refahı (gelir) artırmanın dışında, vatandaşların iyilik halini yükseltmek, insani sermayeyi ve bu sermayenin yapabilirliklerini artırmak bu hedeflerden sadece bir kısmıdır. Bu stratejiye paralel olarak OECD (2018) sosyal politika forumunda, dijitalleşme, küreselleşme ve demografik değişimlerin iş dünyasını ve piyasaları yeniden düzenlediği iddia edilmiştir. Bu tür değişimler işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu becerilere sahip kişiler için bir fırsat iken diğerleri açısından önemli zorluklar oluşturmaktadır. Günümüzde geleneksel sosyal politikalardan ziyade, ortaya çıkan farklı ihtiyaçları dikkate alan ve beşerî sermayenin üretkenliğini artırmayı amaçlayan sosyal politikaların önemi her geçen gün artmaktadır (Aysan, 2020).

Uluslararası sosyal politika ile vurgulanan şey, küreselleşme ile birlikte küresel boyuta ulaşan sosyal sorunlarla küresel düzeyde mücadele ve iş birliği yapılmasıdır. Dünya üzerinde küreselleşme politikaları ile birlikte açlık, yoksulluk, işsizlik ve sosyal güvencesizlik yaygınlaşmıştır. Bu çerçevede küresel bir sosyal politika oluşturma yolunda bazı adımlar atılmıştır. Bunlar Avrupa’nın evrensel değerlerinin sosyal politikaların malzemesi haline getirilmesi, küresel düzeyde sosyal politikalara standartlar oluşturulması, uluslararası konferanslar düzenlenmesi ve bu alanda çalışma yürüten sivil toplum örgütlerinin desteklenmesidir. Küresel sosyal politika, uluslar için sosyal odaklı politikalar inşa etmek ve adil bir küreselleşmeyi teşvik etmek için küresel hedefler ve kurumsal düzenlemeleri organize etmek ve uygulamak anlamına gelir. Örneğin Birleşmiş Milletler ve bağlı kurumlarıyla küresel insan hakları, küresel sosyal haklar, küresel sosyal yardımlar, küresel sağlık politikaları, küresel eğitim politikaları ve küresel sosyal korunma politikaları organize edilebilir. Küresel sosyal politika örgütlerinin dünya genelinde çözmesi gereken en temel sorunlar: işsizlik, yoksulluk, göç hareketleri, eğitimde ve sağlıkta eşitlik, çevre ve iklim değişikliği, sosyal adalet, sosyal refah, sosyal barış şeklindedir (Şenkal, 2018, Şenkal, 2017).

Sosyal politikaların uluslararası boyut kazanması sürecinde birçok politika aktörü sahneye çıkmıştır. 20. yüzyılda sosyal politika alanında uluslararası iş birliği ve etkinlik çalışmaları yaygınlaşmıştır. 21. Yüzyılda da bu durum devam etmektedir. Bu iş birliği ve etkinliği düzenleyen ulus-devletler üstü örgütlenmeler meydana gelmiştir.

Uluslararası Resmi Örgütler: BM (Birleşmiş Milletler) ve bağlı kuruluşları, ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü), WB (Dünya Bankası), IMF (Uluslararası Para Fonu), WTO (Dünya Ticaret Örgütü),

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1200735

BANÜSAD, 2024; 7(1), 84-105

OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı), UNICEF (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu); WHO (Dünya Sağlık Örgütü) sayılabilir (Şenkal, 2018).

Bölgesel Düzeyde Örgütler: AB (Avrupa Birliği), NAFTA (Kuzey Amerika Serbest Ticaret Antlaşması), ASEAN (Güney Doğu Asya Uluslar Birliği), MERCOSUR (Güney Amerika Ortak Pazarı).

Uluslararası Sivil Toplum Örgütleri: Küresel Düşünce Kulüpleri, Dünya Ekonomik Forumu, Dünya Sosyal Forumu, Dünya Su Forumu, Uluslararası İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Bölgesel düzeyde yer alan sivil toplum örgütleri ise Avrupa Hizmetleri Forumu, Avrupa Sendikalar Konfederasyonu, Avrupa Sosyal Forumu, Asya Sosyal Forumu, Afrika Sosyal Forumu (Gökbayrak, 2013, Taşçı, 2010).

Bütün bu örgütler sosyal politika alanında işbirliği ve etkinlikler düzenlemektedirler. Küreselleşen dünya da sosyal politikaları geliştirmek ve yaygınlaştırma bu örgütler üzerinden yürümektedir. Bu örgütler dünyayı ağ şeklinde sarmakta ve sosyal politikaların şekillenmesine katkı sunmaktadırlar. Çalışmamız kapsamında bölgesel ve sivil toplum düzeyindeki yapılara değil, uluslararası resmi örgütlere yer vereceğiz. (Gökbayrak, 2013, Taşçı, 2010).

6. ULUSLARARASI (KÜRESEL) RESMİ ÖRGÜTLER

6.1. Uluslararası Çalışma Örgütü

Yüzyıllık geçmişe sahip olan ILO uluslararası sosyal politikanın en önemli aktörüdür. 1.Dünya savaşı gibi büyük yıkımlara yol açan bir savaşın ardından 1919 yılında dünya da evrensel ve kalıcı barışın ancak sosyal adalet kavramı üzerinden kurulabileceği vizyonuyla kurulmuştur. I Dünya savaşını sonuçlandıran Versay (Versailles) Barış Antlaşması ile Milletler Cemiyeti ve ILO kurulmuştur. 1939 yılına kadar Milletler Cemiyetine bağlı olarak faaliyetler yürütmüştür. 1946 yılında Birleşmiş Milletler'de imzalanan bir anlaşma ile uzmanlık kuruluşu statüsü kazanmıştır. ILO BM'nin sosyal politikalar alanında uzmanlık kuruluşu olarak 187 üye ülkesiyle faaliyetlerine devam etmektedir. Üçlü bir kurumsal yapı mevcut olup, bu yönüyle diğer uluslararası örgütlerden farklılık göstermektedir. Üçlü bir mekanizma ile faaliyet yürütmektedir. 187 üye ülkenin işçi, işveren ve hükümet temsilcilerinden oluşan üçlü yapı vardır. Sosyal politikanın ayaklarını oluşturan kesimlerden temsilciler yer almaktadır. ILO'nun en üst organı uluslararası çalışma konferansıdır. Bir başka organı yönetim konseyidir. ILO'da sözleşmeler genel konferansta kabul edilir. Merkezi Cenevre'dedir. Ayrıca dünya'da bölgesel, yerel ve haberleşme büroları vardır (Çolak, 2019, Taşçı, 2010).

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1200735

BANÜSAD, 2024; 7(1), 84-105

ILO'nun kuruluş amacı ve misyonunu anayasasında yer alan maddelerden daha iyi anlayabiliriz. ILO anayasası barış ve sosyal adalet arasındaki bağlantıyı ilk kez vurgulamıştır. Bu durumu evrensel ve kalıcı barışın ancak toplumsal adalete dayanıyorsa kurulabileceği ifadesiyle ortaya koymaktadır. Toplumsal adalet vurgusu önemlidir. Bu durum tüm dünya da adaletsizliğin, sefaletin ve yoksulluğun bulunduğu çalışma koşullarının varlığı ile birlikte, dünya barışını tehlikeye düşürecek bir hoşnutsuzluğa yol açmaktadır. Sosyal politikaların amaçlarının sıralandığı anayasa hükümlerine göre, çalışma saatleri, işsizlik, istihdam, yeterli ücret, işçilerin korunması, iş kazaları, iş güvencesi, çocukların, gençlerin ve kadınların korunması, yaşlılık ve maluliyet aylıkları, eşit işe eşit ücret ilkesinin tanınması, sendikal özgürlük ilkesinin sağlanması, mesleki ve teknik eğitimin düzenlenmesi, işgücü piyasalarında barışın sağlanması ve eşitsizliklerin giderilmesi önemlidir (Çolak, 2019).

ILO 1919'dan 2018 yılına kadar 189 sözleşme, 205 tavsiye kararı kabul etmiştir. Küreselleşme döneminde ise 35 sözleşme ve 31 tavsiye kararı kabul etmiştir. Sözleşme ve tavsiye kararlarının çokluğu sosyal politika alanının ne kadar değişken olduğunu göstermektedir. ILO uzmanlık alanları ile ilgili olarak çok sayıda sözleşme ve tavsiye kararları almasına rağmen bu sözleşmeleri kabul eden ülkeler üzerinde bir yaptırım gücü bulunmamaktadır. Bu sözleşmeleri imzalayan ülkelere dönük olarak dönem dönem gözlem raporları düzenlemektedir. (Çolak, 2019, ILO, 2022).

ILO küreselleşmenin yarattığı olumsuzluklara karşı “Adil bir Küreselleşme için Sosyal Adalet Bildirgesi” yayınlamıştır. Bildirge de küreselleşmenin birçok ülke ve sektörde gelir eşitsizliği, yüksek işsizlik, artan yoksulluk, dış şoklara açık ekonomiler, istihdam kaybı, büyüyen kayıt dışılık gibi sorunlara yol açtığı tespitini yapmaktadır. Kuruluş mantığına uygun olarak bu duruma karşı evrensel bir sosyal adalet beklentisinin karşılanabilmesi için meydana gelen olumsuzluklara karşı hep birlikte mücadele edilmesi gerekliliği vurgulanmıştır fakat bu konularda bir yaptırım uygulama pozisyonu mevcut olmayıp, sorunları dile getirmektedir (ILO, 2022).

“Sosyal Adaleti ilerletmek, insana yakışır işi teşvik etmek” sloganını kendine yol gösterici olarak tayin eden ILO, sosyal politika alanında pandemi döneminde en yoğun çalışmayı yürüten uluslararası sosyal politika örgütüdür. Pandemi sadece bir sağlık sorunu değildir. Bu sağlık sorununa çözüm bulmak için alınan önlemler ülkelerin ekonomilerini, işgücü piyasalarını ve üretimlerini de etkilemiştir. Pandeminin işgücü piyasalarında yaratmış olduğu sorunlara (işsizlik, istihdam, çalışanların sağlık sorunları, gençler, kadınlar, yaşlılar, çocuk işçiler, ücret eşitsizlikleri, örgütlenme problemleri, zorla çalıştırılma) karşı üye ülkelerle politikalar geliştirmeye çalışmıştır. Pandemi sonrası dönemde insan merkezli bir iyileşmenin önemine vurgu yapmıştır. 2019-2022 yılları arasında pandeminin etkisiyle bozulan küresel işgücünün durumunu tüm dünya ile paylaşan toplam 10 adet ILO monitör adlı raporları yayınlamış ve işgücü piyasalarında yaşanan sorunlara dikkat çekmiş ve ülkelere tavsiyelerde

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1200735

BANÜSAD, 2024; 7(1), 84-105

bulunmuştur. Ayrıca pandemi döneminde bildiriler yayınlayarak yaşanan sorunları güncel halde tutmuştur. ILO pandemi döneminde kurulumundan beri yapılan tüm sözleşmelere ve tavsiye kararlarına dikkat çekmiş ve bu dönemde bunların uygulaması için üye ülkeleri uyarmıştır (ILO, 2022).

Uluslararası Çalışma Örgütü 18 Mart 2020 tarihinde yayınladığı Covid-19 ve Çalışma yaşamı adlı birinci gözlem raporunda öncelikle pandeminin hızla yayılma potansiyeline dikkat çekmiştir. Bu durumun öncelikle bir sağlık sorunu olduğunu ve insanların pandemiden kaynaklanabilecek ölüm ve hastalıklardan korunması gerektiğini vurgulamıştır. Krizin bu tarih itibarıyla bile ekonomik ve işgücü piyasası şokuna dönüşebileceği, ekonomilerde sadece arz (mal ve hizmet üretimi) yönlü değil, aynı zamanda talep yönlü (tüketim ve yatırım) bir etkininde ortaya çıkacağı vurgulanmıştır. Küresel ekonomik bir durgunluğun işaretlerinin belirdiği vurgulanmıştır. ILO pandeminin istihdama olabilecek etkilerine dair tahminlerde bulunmuştur (ILO, 2020a).

Uluslararası Çalışma Örgütü 07.Nisan. 2020 tarihinde yayınladığı COVID-19 ve Çalışma yaşamı adlı ikinci gözlem raporunda, pandemiden dolayı alınan tedbirlerin dünya işgücünün %81'inin yani 2,7 milyar çalışanın etkilendiğini belirtmektedir. Rapora göre COVID-19 krizi 2020'nin ikinci çeyreğinde dünya genelinde toplam çalışma süresinin (hafta da 48 saat) %6,7 düzeyinde yani 195 milyon tam zamanlı çalışana eşdeğer bir düzeyde kayıplara neden olacaktır. Rapora göre, dünya da işgücünün yaklaşık %38'ini temsil eden 1,25 milyar çalışan şu anda tedbirlerden dolayı üretimde ciddi düşüş yaşayan ve işgücü kayması riskinin yüksek olduğu sektörlerde çalışmaktadırlar. Bu sektörler perakende ticaret, konaklama, yiyecek hizmetleri ve küçük imalattır. Bu sektörler emek yoğunudur ve tüm dünya da milyonlarca düşük ücretli ve düşük vasıflı çalışan istihdam edilmektedir (ILO, 2020b).

ILO 29.Nisan.2020 tarihinde yayınladığı üçüncü gözlem raporunda zaman içinde güncellenmiş tahminler ve analizlerde bulunmuştur.2020'nin ilk yarısında çalışma saatlerindeki kayıplar, birinci ve ikinci çeyreğin toplamı ile beraber 435 milyon tam zamanlı iş (haftalık 48 saat) kaybı yaşanmıştır. Dünya çapında 436 milyon işletme büyük bir risk altındadır (ILO, 2020c).

ILO 17 Mayıs 2020 tarihinde yayınladığı dördüncü gözlem raporunda bu tarih itibarıyla dünyada çalışanların %20'si zorunlu işlerin yapıldığı işyerleri haricinde tüm işyerlerinin kapatılmasının zorunlu olduğu ülkelerde yaşamaktadır. Çalışanların %60 bazı sektörlerdeki veya çalışan kategorilerindeki işyerlerinin kapatılmasının zorunlu olduğu ülkelerde yaşarken %5 işyerlerinin kapatılmasının tavsiye edildiği ülkelerde yaşamaktadır. 2020'nin ikinci yarısına dönük beklentiler olumsuz olmaktadır. Çalışma zamanları 2019'un son çeyreğine göre %10,7 azalacaktır ve bu oran 305 milyon tam zamanlı işe eşdeğerdir (ILO, 2020d).

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1200735

BANÜSAD, 2024; 7(1), 84-105

ILO 30 Haziran 2020 tarihli beşinci gözlem raporunda 2020 işgücü piyasaları araştırılmıştır. Rapora göre çalışma süresindeki kayıplar, ilk tahminlere göre daha fazla olmuştur. 2020 yılının ilk çeyreğine göre küresel çalışma sürelerinin tahminen % 5,4 ü (155 milyon tam zamanlı işe değer, hafta da 48 saat) kaybedilmiştir. 2020 ikinci çeyreğindeki çalışma süresi kayıpları 2019 dördüncü çeyreğine göre dünya çapında %14'e (400 milyon tam zaman eşdeğer iş) ulaşmıştır. ILO bu raporda özellikle işgücü piyasalarındaki cinsiyet eşitsizliği vurgulanmıştır (ILO, 2020e).

ILO 23 Eylül 2020 tarihli altıncı gözlem raporunda pandemi dönemindeki çalışma süresi kayıplarına vurgu yapmıştır. 2020 2. çeyrekte toplam çalışma süresi kaybı 2019 4.çeyreğine göre %17,3 veya 495 milyon tam zamanlı iş kaybı şeklindedir. Çalışma süresi kayıplarının 2020 3.çeyrekte de %12,1 veya 345 milyon tam zamanlı iş kaybıyla yüksek kalması beklenmektedir. 2020 dördüncü çeyrekte çalışma süresi kayıplarının %8,6 veya 245 milyon tam zamanlı iş olması beklenmektedir. Bu dönem çok büyük miktarda işgücü geliri kayıplarının yaşandığı dönemdir (ILO, 2020f).

ILO 25 Ocak 2021 tarihli yedinci gözlem raporunda çalışma süresi kayıpları incelenmektedir. 2020'de 2019 dördüncü çeyreğine göre küresel bazda çalışılan saatler 225 milyon tam zaman işe eşdeğer olan %8,8 lik bölümü kaybedilmiştir. Raporda ayrıca 2020 istihdam ve işgücü gelirleri kayıplarıyla ilgili istatistiklere de yer verilmiştir. Bu dönemde tüm dünya da istihdam kaybı 114 milyon, işsizliğe geçiş 33 milyon, işgücü dışında kalmaya geçiş 81 milyon olmuştur. İşgücü gelir kaybı (gelir desteği öncesi) 3,7 trilyon ABD doları veya 2019 GSH'nin %4,4 üdür (ILO, 2021a).

ILO 27 Ekim 2021 tarihli sekizinci gözlem raporunda göre 2020'de kırılğan olan işgücü piyasaları aşılamanın da etkisiyle 2021 yılının ilk yarısında toparlanma eğilimi göstermiştir. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde pandeminin etkileri farklı olmaktadır. Orta ve alt gelir grubundaki ülkelerde işgücü piyasalarındaki toparlanma daha yavaş olmaktadır (ILO,2021b).

ILO 23 Mayıs 2022 tarihli dokuzuncu gözlem raporunda göre 2022 yılı itibariyle sıkı işyeri kapanışları çoğu ülkede aşamalı olarak kaldırıldı. İşgücü piyasalarında toparlanma başladı ve çalışma saatlerindeki azalma yavaşladı. Olumlu gelişmelere rağmen çalışılan saat açısından cinsiyet farkı devam etmektedir. Bu dönemde emek gelirlerinde büyük bir artış henüz sağlanamamıştır. Dünya da COVID-19 sonrası oluşan enflasyonist ortam işgücü piyasalarında toparlanmanın yavaş olmasına neden olmaktadır (ILO, 2022a).

ILO 23 Mayıs 2022 tarihli onuncu gözlem raporuna göre dünya işgücü piyasalarında toparlanma jeopolitik ve ekonomik krizler, enflasyonist ortam, Rusya-Ukrayna savaşı piyasaların pandemi sonrası dönemde hızlıca toparlanmasını yavaşlatmaktadır (ILO, 2022b).

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1200735

BANÜSAD, 2024; 7(1), 84-105

6.2. Dünya Bankası

Uluslararası sosyal politikanın önemli aktörlerinden birisi de Dünya Bankası'dır. II. Dünya Savaşı'nın ardından 1944 yılında toplanan Birleşmiş Milletler Para Konferansında kurulmasına karar verilmiştir ve 1946 yılında da faaliyete geçmiştir. Dünya Bankası'nın kuruluş amacı dünya savaşının yarattığı yıkımı ortadan kaldırmak için ülkelere kredi desteği vermektir. Banka az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin imarı için krediler vermektedir. Ülkelerin yoksulluğu azaltma stratejilerini desteklemektedir. Bu ülkelerle ilgili analiz ve tavsiyeler sağlamaktadır. Başlangıçta bu niyetle kurulan banka politikaları değişmiş, kapitalist sistemin bu ülkelerde entegrasyonu için krediler vermeye başlamış ve uluslararası şirketleri desteklemiştir (Taşçı, 2010, Worldbank.2022).

Uluslararası sosyal politikanın tartışılan aktörlerinden birisidir. Başlangıçta az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere verilen krediler belirli şartlara bağlanarak verilmeye başlamıştır. Bu şartlar neo-liberal politikaların bu ülkelerde uygulanmasını kolaylaştırmak için oluşturulan politikalar. Yapısal uyum politikaları bu ülkeleri küresel pazarlara entegre politikaları haline almıştır. Ülkeler de özelleştirme, ticari ve finansal liberasyon gibi politikalar desteklenmiştir. Bu durum banka politikalarının dünya genelinde eleştirilmesine neden olmuştur. Dünya Bankası 1990 yıllardan itibaren imajını düzeltmek amacıyla dünya üzerinde yoksulluğu azaltma stratejileri geliştirmeye başlamıştır. Geliştirmiş olduğu güvence ağı yaklaşımı ile doğrudan yoksul kesimlere ulaşmaya çalışmıştır. Ülkelerdeki sivil toplum örgütleriyle de işbirliği yaparak yoksullukla mücadele etme çabası göstermiştir. Bunları yaparken de sosyal politikalara dönük kamu harcamalarının kısılması politikalarını da sürdürmüştür. 2000 yıllarından itibaren yoksullukla mücadele çalışmalarını hızlandırmış, yoksul kesimlerin sağlık ve eğitim konusunda geliştirmesi için krediler vermiştir. Yardım ettiği ülkeler de liberal refah anlayışının da yayılmasını desteklemiştir (Gökbayrak, 2013).

Dünya bankası ülkelerde uygulanan sosyal güvenlik sisteminin önemli ayağı olan emeklilik reformlarına yaklaşımı liberal refah devleti yaklaşımına yakındır. Piyasaların hakim olduğu, kamu emeklilik programlarının ikame edilmesi şeklinde çok ayaklı emeklilik programlarını desteklemiştir. Banka eğitim ve sağlık konusunda temel eğitimde ve sağlıkta kamu düşüncesini desteklemek yanında ileri düzeylerde özel sektörün payının artırılmasını savunmaktadır. Dünya bankasının sosyal politika konusuna yaklaşımı tam olarak net değildir. Savunduğu politikalara bakacak olursak liberal refah devleti modelini savunduğunu ve küresel politikalarını da savunduğu görülebilir. Aynı zamanda yoksullukla mücadele için de kaynaklar ayırması ve bazı politikalar sürdürmüştür (Gökbayrak, 2013).

Pandemi döneminde Dünya Bankası kendisi hakkında oluşan önyargıları kırmak ve imaj tazelemek açısından bir fırsat bulmuştur. Salgın döneminde kendisine dört alanda politika geliştirme görevi edinmiştir. Sağlık problemi olan salgına karşı salgının tehdit ettiği hayatları kurtarmak (Aşılama

ve aşıya ve sağlık malzemelerine ulaşma imkanı), Ekonomik etkilerine karşı yoksulları ve savunmasızları (gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelere finansal destek) korumak, İşleri ve işletmeleri kurtarmaya çalışmak, daha dayanıklı bir kurtarma için kurumları ayakta tutmak. Dünya Bankası pandemi döneminde finansal kaynakları ile salgına karşı mücadele de ülkelerin yanında olmaya çalışmıştır. Fakat bu performansını Covid-19 sonrası dönemde de sürdürmesi güvenilirliği açısından önem taşımaktadır (Worldbank, 2022).

6.3. Uluslararası Para Fonu

Dünya Bankası gibi, IMF’de Bretton Woods’da (ABD) düzenlenen Birleşmiş Milletlerin 1944 yılındaki uluslararası para ve finans konferansında kurulmasına karar verilen kuruluşlardan birisidir. 1947 yılında faaliyete geçmiştir. Ülkelere kredi desteği sağlama amacı bulunmaktadır. Her iki kuruluşta dünya da Bretton Woods’un ikizleri olarak anılmaktadırlar.

Ülkelere yapısal uyum programları çerçevesinde kredi vermektedir. IMF’nin yapısal uyum politikaları birçok ülkede olumsuz sonuçlar vermiştir. Bu durum karşısında öz eleştiri yapmışsa da kurum ülkelerdeki sosyal gelişmenin ancak ülkelerdeki yüksek ekonomik büyüme ile sağlanabileceğini savunmaktadır. Gelişmiş bir piyasa ekonomisinin etkili olacağını savunur. Bu tezleriyle liberal refah devleti anlayışını savunduğu söylenebilir. IMF ülkelerdeki yoksulluğu azaltmak için şartlı nakit yardımlarını içeren güvence ağlarını desteklemektedir. Kamu kaynaklarının temel eğitim ve sağlık alanında harcanması ama ileri sağlık ve eğitim konularında piyasaların desteklenmesi gerektiğini savunur. Kamu emeklilik projelerinin yanın da özel emeklilik projelerinin de desteklenmesini savunur (Gökbayrak, 2013, IMF 02.11.2022).

Uluslararası Para Fonu (IMF) Nisan 2020 Dünya Ekonomi Görünümü raporunda pandemiden dolayı global ekonominin büyüme oranını % -3 olarak tahmin etmektedir. Bu oran 2008-09 finansal krizinin yarattığı etkiden daha büyüktür. Büyük bir resesyon beklenmektedir. Büyüme oranı gelişmiş ülkeler için % - 6,1, Gelişme yolundaki ülkeler için ise %-1 olarak tahmin edilmektedir. Pandeminin etkisini yitirdiği dönemde yayınlanan Dünya Ekonomi Görünümü Raporu Ekim 2022 raporunda finansal koşulların zorluğu, pandemi ve yüksek enflasyon oranları küresel büyümenin 2021’de %6 dan 2022 ‘de %3,2 ‘ye 2023’de %2,7 yavaşlayacağı tahmin edilmektedir. Bu durum küresel mali kriz ve Covid-19 salgınının akut aşaması dışında 2001’ den bu yana en zayıf büyüme profilini oluşturmaktadır (IMF, 2020).

IMF Covid-19 pandemisinin tüm dünya da yayılması, tüm ülke ekonomilerini etkilemesi ve pandemi öncesi oluşan küresel dünyanın etkilenmesini önlemek amacıyla faaliyete geçmiştir. Pandemi ile birlikte ortaya çıkan ekonomik gerilemelerin ve istikrarsızlaşmaların önüne geçmek amacıyla IMF

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1200735

BANÜSAD, 2024; 7(1), 84-105

elindeki 1 trilyon dolarlık kredi fonlarını devreye sokmuş ve kuruluş mantığına uygun olarak ihtiyacı olan ülkelere kredi vermiştir (Kasal ve Tosunoğlu, 2020). Fakat IMF Ekim 2022 tarihinde yayınladığı Dünya Ekonomik Görünüm raporunda kuruluş amacına uygun olarak, pandeminin tüm dünya da yarattığı sosyal politika sorunlarına değinmek yerine, dünya da ortaya çıkan enflasyon artışına (çözüm için arz yönlü politikalara, para politikalarına önem vermiştir), Enerji krizine, Çin'in sıfır covid politikasına, Rusya- Ukrayna Savaşına, İklim krizine yer vermiştir. Tüm dünya da pandemi nedeniyle yaşanan küresel ticaretin canlandırılması için Dünya Ticaret Örgütü'nde yapılması gereken reformlara yer vermiştir. Pandemi ile tartışma konusu olan küresel yapının yeniden inşası için politikalar üretmeye çalıştığını söyleyebiliriz (IMF,2022).

6.4.Dünya Ticaret Örgütü

Dünya Ticaret Örgütü küreselleşmenin tüm dünya da yayılması ve ekonomilerin birbirleriyle eklenmesi çerçevesinde etkinliği artan bir örgüttür. ILO gibi WTO' da dünya da ticaretin belli kurallara uygun olarak yürütülmesi amacıyla etkinlikler düzenlemektedir. Dünya üzerinde ticaretin, sermaye akımlarının serbestleştirilmesi ve engellerin kaldırılması için faaliyetler yürütmektedir.

Dünya ticaret örgütü sosyal politikalar alanında dünya da işgücü standartlarının düşük olduğu ülkelerle ticaretin haksız rekabet yaratacağı düşüncesiyle ticari antlaşmalara sosyal hüküm koyma şartını desteklemektedir. Bu girişime zengin kuzey ülkeleri ve sendikalar olumlu yaklaşmışsa da yoksul güney ülkeleri kendilerine engel oluşturduğu gerekçesi ile karşı çıkmışlardır. Yoksul güney ülkeleri ticari rekabetlerini sosyal haklardaki kısıtlarla sürdürebileceklerini savunmuşlardır. Aslında küreselleşme mantığına uygun ucuz ve kaliteli işgücü arayışı tartışmaları yaratmıştır. Küreselleşme sürecinde de görüldüğü gibi, firmalar üretimlerini gelişmiş olan ülkelere ucuz işgücü cenneti olan, sosyal hakların sınırlı olduğu ülkelere kaydırmışlardır. WTO özelindeki tartışma konularından birisi de Hizmetler Ticareti Genel Antlaşmasının eğitim ve sağlık konularında kamunun gücünün azaltılıp özel sektörün desteklenmesi düşüncesidir (Gökbayrak, 2013, WTO, 2022)

Dünya Ticaret Örgütü pandemiye karşı mücadele de ulus devletlerin etkin rol üstlenmeleri ve kendi ulusal politikalarını uygulamaları nedeniyle dünya üzerinde ticaretin eski kurallarıyla sürdürülebilmesini sağlamak için politikalar geliştirmeye çalışmıştır. Pandemi döneminde ortaya çıkan tedarik zincirlerindeki bozulmayı gidermek, bu dönemde yaşanan gıda güvenliği gibi sorunlara çözüm bulmaya çalışmıştır. Dünya üzerinde serbest ticaretin sürdürülebilirliği mücadelesini vermiştir. Devletlerarasında hızla gelişen kıyasıya rekabette aracı rol oynamaya çalışarak dünya ticaretinin dengeli olarak sürdürülmesine çalışmıştır. Yayınlamış olduğu raporlarla ve yaptığı etkinliklerle pandeminin etkilerini azaltmaya çalışmıştır. (WTO, 2022).

6.5. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı

OECD'nin sosyal politikalara bakışı Dünya Bankası ve ILO arasında bir yerde konumlandırılabilir. 1980'lere kadar OECD sosyal politikaları ekonomik büyümenin önünde engel olarak görmüştür. 1990 yıllarında görüş değişikliği yaparak sosyal politikalarda sınırlı ama etkin devlet anlayışını savunmaya başlamıştır. Bu durumun büyümeyi çok fazla etkilemediğini savunmaktadır. Ekonomik gelişmeyi destekleyici sosyal harcamaları desteklemiştir. Ülkelerde istihdamı artırıcı aktif işgücü piyasası politikalarını savunmuştur. Devletlere yük olan pasif işgücü politikaları yerine insanları kısa zamanda işgücüne döndürecek aktif işgücü piyasası politikaları savunulmaktadır. Refah devletlerinin yeniden yapılanmasında bu politikaların etkin olacağını savunmaktadır (Gökbayrak, 2013, OECD, 30.09.2022). OECD sosyal güvenlik politikalarında özellikle emeklilik uygulamalarında çok basamaklı programları savunsa da özel emeklilik fonlarının yarattığı olumsuzluklardan dolayı bu yapıları çok fazla savunmamaktadır. OECD temel sağlık ve eğitim programlarını kamu harcamaları ile sağlanması gerektiğini belirtir. Bu alandaki özel işletmelerin yoksul kesimlerde sosyal dışlanmaya yol açtığını belirtir.

Pandemi döneminde OECD yayınlamış olduğu raporlarla pandeminin olumsuz etkilerinin olduğu birçok alana dikkat çekmiş, pandemiden güçlenerek çıkmanın önemine vurgu yapmıştır. Raporlarında pandemiden en çok etkilenen çalışanlar, göçmenler, ırksal ve etnik azınlıklarla, gençlerin durumuna vurgu yapmıştır. Ayrıca çevresel etki, tedarik zinciri, istihdamda kalma, uluslararası ticaret, küresel ısınma konularına vurgu yapmıştır. Ayrıca işin geleceği ile ilgili raporlar düzenlemiştir. Pandeminin etkilerine dair üye ülkelerle ilgili istatistikler yayınlamıştır. Pandeminin işgücü piyasalarında yarattığı etkiyi özellikle vurgulayıp ön plana çıkarmıştır (OECD, 2022).

6.6. Birleşmiş Milletler

Birleşmiş Milletler 24 Ekim 1945 yılında kurulmuştur. Kuruluş amacı dünya barışını, güvenliğini korumak ve uluslararası ekonomik, toplumsal ve kültürel bir iş birliği oluşturmaktır. Birleşmiş Milletler konunun adalet, güvenlik, ekonomik kalkınma ve sosyal eşitliği uluslararası tüm ülkelere sağlama amacı taşıyan bir yapı olarak belirlemiştir. Birleşmiş milletlerin organlarından birisi olan ekonomik ve sosyal konsey uluslararası ekonomik ve sosyal sorunların tartışıldığı ve siyasi tavsiyelerin verildiği bir yapıdır. Daha çok küçük ülkelerin etkin olduğu yapıdır. Birleşmiş Milletler kuruluş amacına uygun olarak insan hakları, sosyal adalet, yoksullukla mücadele, ekonomik kalkınma, kadın ve çocukların gelişimi ve sağlığı, işçi hakları gibi alanlarda faaliyet göstermektedir. Uluslararası konferanslar düzenlemektedir. Birleşmiş Milletler kurumsal olarak çözülmesi gereken hedefler belirlemiştir. Aşırı yoksulluk ve açlığı ortadan kaldırmak, herkese eğitim fırsatı sağlamak, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak, Anne ve çocuk sağlığını korumak, çevre ve kalkınma için küresel birliktelik sağlamaktır.

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1200735

BANÜSAD, 2024; 7(1), 84-105

Birleşmiş Milletler kapsamında kabul edilen sözleşme ve metinlere bakacak olursak, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme, BM'nin Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesini Amaç Edinen Uluslararası Sözleşme, Uluslararası Alanda Her Türlü Irk Ayrımcılığının Yok Edilmesini Amaç Edinen Sözleşme, Tüm Göçmen Çalışanların ve Ailelerinin Haklarının Korunmasını Amaç Edinen Uluslararası Sözleşmesi, ILO'nun Philadelphia Bildirgesi'nde, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi gibi sözleşme ve metinlerde refahının sağlanması için gerekli koşullar, gereksinimler veya haklar belirtilmiştir. Ayrıca sosyal güvence, sosyal güvenlik veya sosyal koruma vurgusuna da değinilmiştir (Samanlı, R. Sarıipek, B.D. ve Yılmaz, T. 2021; Şenkal, 2018).

Birleşmiş milletler uluslararası sosyal politikaların şekillenmesinde bir çatı örgüt olarak varlık göstermektedir. Sosyal politikalar Birleşmiş Milletlere bağlı olan Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) , Dünya Bankası (WB), Uluslararası Para Fonu (IMF) , Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF), Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), Dünya Sağlık Örgütü (WHO) alanında uzmanlaşmış örgütler tarafından yürütülmektedir. Bu örgütlerin etkinlikleri Birleşmiş Milletler 'in çatısı altında yürütülmektedir (UN, 2022)

Birleşmiş Milletler 2020'nin ikinci yarısını kapsayan Dünya Ekonomik Durumu ve Beklentiler Raporu'nda COVID-19 salgınının olası etkileriyle ilgili öngörülerde bulunmuştur. Rapora göre, küresel ekonomi salgının etkisi ile %3,2 oranında keskin bir daralma yaşayacaktır. Bu daralma 1930'lardaki Büyük Buhan'dan bu yana en keskin daralma olacaktır. Salgın nedeniyle küresel ekonomi 2020 ve 2021'de yaklaşık 8,5 trilyon dolarlık kayıp yaşayacaktır. Son dört yıldaki kazanımlar kaybedilecektir Raporunda, gelişmiş ekonomilerinin bu yıl yüzde 5 küçüleceği, 2021'de ise yüzde 3,4 oranında, ılımlı ve kaybedilen üretimi telafi etmeye yetecek kadar büyüme göstereceği öngörülmüştür. BM'nin raporunda, gelişmekte olan ekonomilerin ise bu yıl yüzde 0,7 daralacağı, 2021'de yüzde 5,3 büyüyeceği tahmin edilmektedir. Küresel talepte keskin bir azalmanın olduğuna ve tedarik zincirinde bozulmalar yaşandığı vurgulanmıştır. Uluslararası ticaretin de bu yıl yaklaşık yüzde 15 daralacağı tahminine yer verilmiştir. COVID-19 salgınının yoksulluk ve gelir eşitsizliğini de artırdığına dikkat çekilerek, salgının bu yıl büyük ihtimalle 34,3 milyon kişinin "aşırı yoksulluk" sınırının altına düşmesine neden olacağı ve yoksulluk oranındaki artışın yüzde 56'sının Afrika ülkelerinde gerçekleşeceği ifade edilmiştir (BM,2020).

Birleşmiş Milletler Covid-19 zamanında pandeminin yıkıcı etkisine rağmen kuruluş amacına uygun olarak dünya barışını, güvenliğini korumak ve uluslararası ekonomik, toplumsal ve kültürel işbirliğini sağlamak işlevini tam olarak yerine getirememiştir. Bir çatı örgüt olarak pandemiye karşı tüm ülkelerin uyacağı temel politikalar belirlenmesini sağlayamamıştır. Ayrıca alt örgütü olan DSÖ pandemi

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1200735

BANÜSAD, 2024; 7(1), 84-105

de geç kalmış, sağlık alanında tüm ülkeleri bir araya getirecek politikalar belirleyemediği gibi sadece istatistikler tutan bir örgüt görünümü kazanmıştır. Birleşmiş Milletlerin etkin olarak karar alamaması ve küresel bir sağlık sorununa ortak politikalar üretememiş olması kendisine ve kurumlarına olan güveni sarsmıştır. Bu durum uluslararası kuruluşların kriz yönetimi mekanizmalarına sahip olmadıklarını ya da olsalar bile etkili olamadıklarını göstermektedir (Ulusoy, 2020; Aslan, 2021, UN, 29.09.2022).

7. SONUÇ

Covid-19 ve Uluslararası Sosyal Politika Aktörlerinin Büyük Sınavı adlı başlığı kullanmamızın nedeni tüm dünyayı etkisi altına alan pandemi ile mücadelede bu aktörlerin ne kadar etkili olabildiklerini ortaya koymaktır. Küreselleşme ve neo liberal politikalar son dönemlerde ulus devletlerin etkinliğini yitirdiğini vurgulamıştır. Artık yaşamın her alanında ulusal devletlerin değil uluslararası örgütlerin ya da yerel örgütlerin etkili olacağı vurgulanmaktadır. Yaşanan krizin tüm dünyayı etkilemesi ve sadece sağlık krizi değil, ekonomik, toplumsal, siyasal ve güvenlik tehditleri oluşturması örgütlü ulus devletlerin müdahalesini gerektirmiştir. Küresel bir salgın krizi karşısında küresel değil ulusal dayanışmanın sergilendiği dünyada ulus devletin rolü önem kazanmıştır. İddiaların aksine küresel sorunların çözümünde küresel aktörler başarısız olmuşlar ve tüm insanlık tarafından sorgulanır hale gelmişlerdir. Pandemi ile mücadele de küresel örgütler küresel işbirliği, yönetim ve dayanışma sağlama da etkisiz kalmışlardır. Küresel örgütler kuruluş felsefelerine uygun olarak hareket etmek durumunda kalmışlardır. Küreselleşme ve neo liberal politikaların yürütülmesine katkı sunan örgütler faaliyet olarak da kuruluş mantığına uygun hareket etmek durumunda kalmışlardır. Güçlü devletlerin aleyhine hareket edememişlerdir. Aşılamanın dünya genelinde adil dağıtımını sağlayamamışlardır. Salgının yayılmasını önleyici küresel kararlar alamamışlardır. Öyle ki Birleşmiş Milletler genel sekreteri, zengin ülkelerin gereğinden fazla aşı aldığını ve bu yüzden yoksul ülke vatandaşlarının zarar gördüğünü açıklamıştır. Bilimin başarılı olduğunu fakat dayanışma ruhunun çöktüğünü vurgulamıştır. Böylesi bir salgında güçlü devletler iç ve dış politikaları için konuyu malzeme yapmayı düşünmüşlerdir. Örneğin bu dönemde ABD ve Çin gerilimi yaşanmıştır. Küresel örgütlerin geliştirdikleri politikaların dünya devletleri tarafından uygulanma zorunluluğunun olmaması daha çok tavsiye niteliğinde kalması önemli bir dezavantajdır. Bu örgütlerin gelişmiş devletlerin etkisi altında olması ve daha çok onların çıkarlarına hizmet etmeleri pandemi de etkili olmalarını engelleyen önemli bir etkidir (Aslan, 2021; Çarkçı, 2022; Yeşilyurt, 2020; Yılmaz, 2022; Valiyeva, 2019).

Küreselleşme ile birlikte sosyal politikalar küresel, ulusal ve yerel düzeyde oluşturulmaya başlamış ve sosyal politika alanında rol alan küresel ve yerel aktörler sahneye çıkmıştır. Konumuz kapsamındaki küresel sosyal politika aktörleri çeşitlilik göstermesine rağmen, bu örgütlerin devletlere benzer bir güce sahip olmaması, kuralların uygulanması için katı hukuk kurallarının bulunmaması ve

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1200735

BANÜSAD, 2024; 7(1), 84-105

gelir kaynaklarının yetersiz olması oluşturdukları sosyal politika kurallarının uygulanmasında engel oluşturmaktadır. Ayrıca ulus devletler salgına karşı örgütlenmelerinin doğasından kaynaklanan güçlü devlet yapısını harekete geçirebilmek, sağlık altyapısını sınırları dahilinde güçlendirebilmek, bilimsel araştırma ve ar-ge faaliyetlerini arttırmak, kriz yönetimi, etkin yönetim ve hükümetlere olan güven duygusu gibi olanaklara sahiptir (Çarkçı,2022).

Küresel etkinlik gösteren bu örgütlere dönük ülkeler arasında kimi fikir ayrılıklarının olması etkinliklerini azaltmaktadır. Ayrıca sosyal politikalara dönük şartlı yardımlar ulus devletlerde sorunlara yol açmaktadır. Bu örgütlerin sosyal politika anlayışları refah devletlerinin dönüşümü çerçevesinde şekillenmektedir. Liberal refah devleti anlayışının tüm dünya da yaygınlaştırılmasını savunmaktadırlar. Bu örgütler geleneksel sosyal politika anlayışından farklı olarak küreselleşmenin yarattığı tahribatı azaltmaya yönelik etkinliklerdir.

Birleşmiş Milletler bünyesinde uzman kuruluş olarak yer alan Dünya Sağlık Örgütü salgının çok önceden yayılmaya başladığını tespit edememiş ve salgını bir pandemi olarak ilan etmekte geç kalmıştır. Örgütün karar verme sürecinin yavaş olması, hantal ve bürokratik bir yapıda olması tüm dünyayı etkileyen sağlık krizini yönetememesine neden olmuştur. Uluslararası sosyal politika örgütleri organizasyon yapıları ve yaptırım güçlerinin olmaması nedeniyle sağlık krizini ulus devletler gibi yönetememişlerdir. Salgının ne kadar tehlikeli olabileceği tüm dünya ile paylaşamadığı için ulus devletlerde bocalama içine girmişlerdir. Bazı ülkeler konunun ciddiyetinin anlatılamamış olmasından dolayı farklı politikalar geliştirmişlerdir. Kimi ülkeler sürü bağışıklığı yöntemini benimserken kimi ülkeler kapanma ve tecrit yöntemini uygulamışlardır. Ülkeler arasında aşı milliyetçiliği yayılmış, sağlık malzemeleri paylaşılmak istenmemiştir. Küresel aktörler aşı konusunda da dünya kamuoyunu ikna edememiş bir sürü ülke aşından mahrum kalmıştır. (Akyüz, 2020, Doğan 2021).

Çin’de ortaya çıkıp tüm dünyaya yayılan pandemi ve bu bağlamda alınan tedbirlerden dolayı tüm dünya da büyük sorunlar oluşmuştur. Gelir adaletsizliği, işsizlik, yoksulluk, ekonomik daralma ve sağlık sorunları tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Pandemi döneminde ortaya çıkan sosyal ve ekonomik sorunlara karşı uluslararası örgütlerden çok ulusal devletler sorumluluk almıştır. Tüm insanlığı ilgilendiren bu sorun karşısında klasik sosyal politika yapıcısı olan ulus devletler güçleri yettiğince mücadele etmektedirler. Bu konuda uluslararası örgütlerin etkinliği sınırlı kalmıştır.

Doğu blokunun yıkılması ile birlikte her yerde dillendirilmeye başlayan neo liberal politikalar tarihin sonu söylemlerinin küresel bir salgın karşısında ne kadar kırılğan bir söylem olduğunu göstermiştir. Uluslararası sosyal politikaların çıkma nedeni olarak gösterilen küresel sorunlar, küresel çözüm ister anlayışı, pandemi ile birlikte darbe yemiştir. Küresel bir sorun olan pandemide bile işbirliği sağlanamamış ve ülkelerarası rekabet gittikçe artmıştır. Küresel aktörler belirsizlik ve yetersizlik

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1200735

BANÜSAD, 2024; 7(1), 84-105

göstermişlerdir. Aynı durum sosyal politikalar açısından da geçerli kabul edilebilir. Sosyal devlet anlayışları tüm ülkelerde geri dönmektedir. Dünya üzerinde salgınlar, göç sorunu, ekonomik rekabet ve savaşlar hala ulus devletlerin örgütlü, otoriter yapıları çerçevesinde çözüme ulaştırılabilmeye özelliklerini taşımaktadırlar.

KAYNAKÇA

Akyüz, M. (2020) “Covid-19 Pandemisi Bağlamında Sağlık Hizmeti Sunan Örgütlerde Kriz Yönetimi Yaklaşımları: Kıyaslamalar ve Bir Model Önerisi” C.3, Sayı.2, s.159-178.

Aslan, S. (2021) “Covid-19 Salgınının Küreselleşmeye ve Ulus Devletlere Etkisi” Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 20, Sayı.80, s.1735-1752

Aysan, F.M. (2020) Geleceğin Türkiye’inde Sosyal Politikalar, İlke İlim Kültür Eğitim Vakfı, İstanbul.

Bedir, E. (2018) Sosyal Politikanın Kavramsal Çerçevesi, Sosyal Politika, Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, Editör: Abdurrahman İlhan Oral ve Yener Şişman. s. 3, Eskişehir

Bozkurt, V. (2010) Küreselleşen Dünyada Toplumsal Meseleler, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, İstanbul.

Bozkurt, V. (2014) Küreselleşme Kavramı: Gelişim ve Yaklaşımlar, Küreselleşme Kuramları, Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, Editör, Veysel Bozkurt, Erzurum, s.4-25.

Bulut, N. (2003) “Küreselleşme: Sosyal Devletin Sonu mu?” Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.52, Sayı: 2.

Çarkçı, A. (2022) “Covid 19’la Mücadele Sürecinde Ulus Devletleri Başarılı Kılacak Temel Faktörler Üzerine Bir Değerlendirme” Gaziantep University Journal Of Social Sciences, 2022 21(2) 855-867.

Çolak, A. (2019) “Sosyal Politikanın Taraflarından Çalışma Örgütü ve Küreselleşme” Balkan ve Yakındoğu Sosyal Bilimler Dergisi, 05 (01), s.73-83.

Dal, S. (2017) “Sosyal Politikanın Dönüşümünü Küreselleşme Üzerinden Anlamak”, Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi, C.1, Sayı: 1, s.4-18.

Doğan,M. (2021) “Uluslararası Kuruluşlarda ve Türk Kamu Yönetiminde Kriz Yönetimi: Covid-19 Örneği” Toplum, Ekonomi ve Yönetim Dergisi, C.2, Sayı:2, s.1-21.

Erdoğdu, S.ve Gülmez, M. ve Gökbayrak, Ş. ve Tekeli, S.(2019) Uluslararası Sosyal Politika, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Editör: Ahmet Makal ve Seda Tekeli, Eskişehir.

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1200735

BANÜSAD, 2024; 7(1), 84-105

Esat, İ. ve Karagöl, T. E. (2018) “Sosyal Politikaların Yeniden Dizayını: Küreselleşmeyle Beraber Gelen Yerelleşme”, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, C. 16, Sayı: 4, s. 87-97.

Gökbayrak, Ş.(2013) “Uluslararası ve Küresel Sosyal Politika” Sendikacılık Akademisi Ders Notları-2, Türkİş Yayınları. s. 195-215. Ankara.

Işıkhan, V.(2014) Sosyal Politika Kavramının Analizi, Sosyal Politika, Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, Editör: Vedat Işıkhan, Erzurum, s.4-5.

Kasal, S. ve Tosunoğlu, Ş. (2020) “Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgını ve Sağlıklı Küresel Ekonomi için Politika Uygulamaları: IMF’nin Rolü” Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Dergisi, Cilt/vol: 2- Sayı-No:1. s.35-49.

Özaydın, M. M.(2008) “Küresel Etkilerle Şekillenen Sosyal Politika Anlayışı Ekseninde Sosyal Politikaların Geleceğini Tartışmak” Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı:10/1, s.163-180.

Özdemir, S. (2006) Küreselleşme Sürecinde Refah Devleti, İstanbul Ticaret Odası Yayını, İstanbul, s. 481.

Özdemir, S. (2009) “Küreselleşme ve Refah Devletleri Üzerine Etkileri” Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, Sayı: 57, s.55-86.

Özdemir, Ç. M ve Zambak, M.(2011) “Küresel Dönüşümde Sosyal Politikanın Etkinliği: Dört Perspektiften Değerlendirme” İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, C.61, Sayı: 2, s.217-233.

Özdemir, S. ve Parlak, Z. (2011) “Esneklik Kavramı ve Emek Piyasalarında Esneklik” Sosyal Siyaset Konferansları, Sayı: 60, s. 3-9.

Samanlı, R., Saripek, B.D. ve Yılmaz, T. “Birleşmiş Milletlerin Sosyal Koruma İdeolojisi, Genel Bir Değerlendirme” Akademik İnceleme Dergisi, 16/1, 2021, s. 122-145.

Şenkal, A (2017) Küreselleşme Sürecinde Sosyal Politika, Umuttepe Yayınları, Kocaeli.

Şenkal, A (2018) Küresel Sosyal Politika, Umuttepe Yayınları, Kocaeli.

Taşçı, F.(2010) Uluslararası Sosyal Politika, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, İstanbul.

Tezgel, O. (2013) “Sosyal Politika” Sendikacılık Akademisi Ders Notları-2, Türkİş Yayınları. s. 1-33. Ankara.

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1200735

BANÜSAD, 2024; 7(1), 84-105

Ulusoy, H.Ü. (2020) “Birleşmiş Milletler’in Covid-19 ile Mücadele Sınavı” İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 11(2), 527-541).

Valideva, K. (2019) “Covid-19 İle Ulus Devleti Yeniden Düşünmek” İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Covid-19 Sosyal Bilimler Özel Sayısı, Sayı:37, s.390-403

Yaşar, Y. ve Yaşar, Y.G.(2012) “Neoliberal Küreselleşme ve Sosyal Politikada Dönüşüm” Mülkiye Dergisi, C.36, Sayı: 1-274, s. 63-92.

Yeşilyurt, Y.(2020) “Covid-19 Pandemisi ve Ulus Devletler: Küreselleşmenin Sonu mu?” Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi, c.3 S.6 , 424-435.

Yılmaz, A.(2022) “Küreselleşme ve Pandemi Krizinde Ulus Devletin Yükselişİ” Türk İdare Dergisi, S. 494, s.367-392.

İNTERNET KAYNAKLARI

BM (2022) <https://www.un.org/en/> ,(29.09.2022)

WHO (2022)<https://www.who.int/> (01.01.2022)

ILO (2020a), (Çevrimiçi) https://www.ilo.org/ankara/areas-of-work/covid-19/WCMS_738981/lang--tr/index.htm. (22.08.2023)

ILO (2020b)https://www.ilo.org/wcmstp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/briefingnote/wcms_741784.pdf.(22.08.2023)

ILO (2020c), https://www.ilo.org/ankara/areas-of-work/covid-19/WCMS_743153/lang--tr/index.htm.(23.08.2023)

ILO (2020d) https://www.ilo.org/ankara/areas-of-work/covid-19/WCMS_748211/lang--tr/index.htm.(23.08.2023)

ILO(2020e)https://www.ilo.org/wcmstp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/briefingnote/wcms_752118.pdf.(23.08.2023)

ILO(2020f)https://www.ilo.org/wcmstp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/briefingnote/wcms_757184.pdf.(23.08.2023)

ILO(2021a)https://www.ilo.org/wcmstp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/briefingnote/wcms_769693.pdf.(24.08.2023)

ILO(2021b)https://www.ilo.org/ankara/publications/WCMS_826588/lang--tr/index.htm.(24.08.2023)

Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi
Social Sciences Research Journal

DOI: 10.38120/banusad.1200735

BANÜSAD, 2024; 7(1), 84-105

ILO (2022) https://www.ilo.org/global/publications/books/WCMS_859255/lang--en/index.htm,
(02.11.2022)

ILO (2022a) https://www.ilo.org/global/publications/books/WCMS_845642/lang--en/index.htm
(24.08.2023)

ILO (2022b) https://www.ilo.org/global/publications/books/WCMS_859255/lang--en/index.htm
(24.08.2023)

IMF (2022) <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2022/10/11/world-economic-outlook-october-2022>, (02.11.2022)

OECD (2022) <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses>, (30.09.2022)

WORLDBANK(2022)<https://thedocs.worldbank.org/en/doc/bb1b191f6b1bd1f932d0ddc5492987ec-0090012021/original/WBG-Responding-to-the-COVID-19-Pandemic-and-Rebuilding-Better.pdf>.
(01.11.2022)

WTO (2022)https://www.wto.org/english/news_e/events_e/events_e.htm, (04.11.2022)